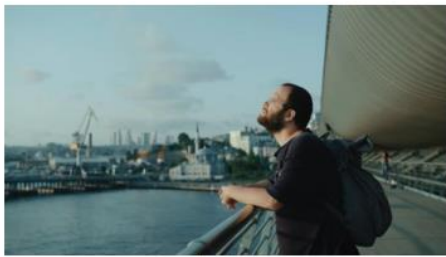

CROSSROADS

Gülser Günaydın

*Küçük sıradan dertlerimiz bizi birbirimize yaklaştırır
ve belki bu da bize yeter*

Crossroads (Mahmut Fazıl Coşkun, 2022), Türkiye’de çağdaş sanat belgeseli yapmak üzere yola çıkmış, dört yetenekli sanatçı üzerinden günümüzün sanatı hakkında fikir veren, oldukça yaratıcı ve seyredince de insana kendini çok iyi hissettiren bir film. Çünkü; bu dört sanatçının sanatsal kariyerlerinden çok onların gündelik hayatlarına, olağan dertlerine, bunları çözme çabalarına, karşılaştıkları zorluklarla mücadele yöntemlerine ortak oluyoruz. Bir yandan da bu sanatçıların üretimlerini izliyor ve nasıl yol aldıklarını anlıyoruz. Son derece dinamik, estetik ve iddialı bir görüntü yönetimi filmin ilk sahnesinden sonuna kadar sürüyor. Öncelikle bu dört sanatçıyı insan olarak çok seviyoruz. Çünkü bir yandan, ne kadar da bizim gibi olduklarını görüyoruz. Baştan söyleyeyim; bu yazı filmin analizinden ziyade bu hislere yönelik olacak.

Candaş Şişman

Sinan Logie

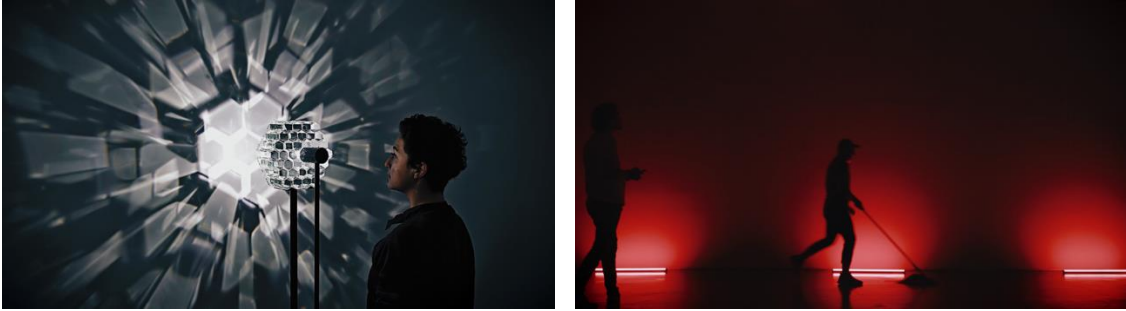

Gülay Semercioğlu

Seçkin Pirim

Candaş Şişman, Sinan Logie, Gülay Semercioğlu, ve Seçkin Pirim. Ortak noktaları; İstanbul'da yaşamaları, şehrin ruhuna kendi algılarını, düşüncelerini, sezgilerini ve deneme cesaretlerini katmaları. Filmin güzelliği ise bana göre, bu sanatçıların hayatlarına adeta arkadaşları gibi girerek; sanatçı ruhu nasıl ortaya çıkıyor, sanatçı beyni nasıl çalışır, çağdaş sanat nasıl bir şey ve biz de o ruhla etrafımıza/kendimize bakabilir miyiz, bakarsak nasıl bir şey olur gibi sorular sordurup, bu sorulara sanatçıların dilinden açıklamalar getiren, algımızı genişleten bir film olması. Filmde sanatçılar çoğunlukla bir kameraya konuşuyorlar ya da kamera onların günlük rutinlerine eşlik ediyor ve anlatıyorlar. Yaşamlarından, sanat üretimlerindeki şahsi deneyimlerinden bahsediyorlar. Kameranın bu konumu izleyici ile sanatçıları sıcak samimi bir baş başa sohbet havasına sokuyor. Bu sohbette galeri sahipleri, menajerleri onlar adına konuşmuyor, aileden kimse yok, yakın arkadaş yok. Elbette yalnız değiller ama bu ikili sohbet havasını neredeyse bozan yok. Başarıları ile değil kendileri olarak varlar. Onları öven başkaları yok, zaten ihtiyaçları da yok. İşte filmle ilgili bu konumlamayı çok sevdim.

Yazının başından beri olağan sıradan dertler diyorum ama küçümsediğim de sanılmasın. Hayatımızdaki zorlukların tanıdık olması hayatlarımıza etkisinin çok büyük olmasına engel değil. Mesela; konuşabilmeye beş yaşında başlayabilmenin verdiği farklı deneyimle sesle ilgili çok farklı üretimler yapan **Candaş Şişman**'a, evde çocuklara bakma zorunluluğu ile zararlı olmayan, kokmayan malzemelerle deneyimler yapmaya çalışan **Gülay Semercioğlu**'na, şehirdeki mimarının plansız ölçeksiz oluşunun yarattığı yeni bakış açılarına odaklanan **Sinan Logie**'e, içindeki simetri hastalığı ve onu kırma çabalarını ürünlerine yansıtan **Seçkin Pirim**'e kulak veriyoruz. Film, onların insani meseleleri ele alışlarına, yavaş yavaş sanatsal üretimlerine ve sonuçta muhteşem eserlerine gidişi gösteren bir akış içinde ilerliyor. Böylelikle sanat üretiminde yaşadığımız şahsi meselelerimizin gündelik

ve aslında olağan yanının üretime ve sanatsal ifadeye dönüşmesinin nasıl da evrensel olabileceği ve sanatın nasıl bizi birbirimize yaklaştırabileceğine şahit oluyoruz.

Niye bu dertler tanıdık diyorum? Çünkü ziyadesiyle bizde de var!

Biz de çocuk sahibi olunca onlara nasıl göz kulak olacağımızı kara kara düşünüyoruz, hastalık hastalığı problemimiz belki bizim de pandemiden sonra daha da arttı, biz de yürürken saçaklara bakıyoruz, kaykay yapmayı seviyoruz, sesler ilgimizi çekiyor, geç konuşmaya başladık ya da geç konuşmaya başlayan tanıdıklarımız var. Biz de mahallede sokaklarda dolaşmayı, esnafla muhabbeti seviyoruz, bize de bazı şeyler başka bazı şeyleri hatırlatıyor. Büyüdüğümüz yer ile yaşadığımız veya çalıştığımız yer arasında uyum sorunları yaşıyoruz, bazen de geleneksel tarafımız bizi başka yerlere çekiyor ya da değişik denemeler yapmayı seviyoruz. Belki de bazen problemin ta kendisi olduğumuzu hissediyoruz... İşte bu ortak dertler bizi insan olarak birbirimize yaklaştırdığı için önemli. Yoksa dünyanın belki de en vahşi ve bencil canlısı olarak etrafımızı nasıl anlayabilir ve anlayabiliriz?

Sırası gelmişken bahsetmek istediğim bir konu da sanatçılara yakıştırılan yaygın bir imaj. Biraz dahi, biraz çılgın, zamandan ve mekandan kopuk, sıra dışı tipler olmaları bekleniyor. Belki de zamanın ötesinden bize seslenmelerini istiyoruz. Çünkü içinde yaşadığımız bu hayat bazen bize çok sıkıcı geliyor. Ama bu dörtlü hiç de öyle değil. Film boyunca onları “normal” insanlar olarak izlerken aslında onları sanatçı yapan şeye; motivasyonlarının ve azimlerinin farkına varıyor, nasıl da hayattan, yaşadıkları zaman ve mekandan etkilenerek ürettiklerini anlıyoruz. Bu yüzden, tam da bu tanıdık yerden bize yeni anlama, hissetme ve bağlantı kurma yöntemleri gösterebiliyorlar. Bize benzer tarafları ile onlara yaklaşıyor, bizden farklı üretimleri ile onların sanatının inceliklerini kavriyoruz.

Bu arada “Çağdaş sanatı anlamıyorum, bu yeni heykeller, yerleştirmeler, performanslar nedir ve niye sanattır?” sorusuna da film fark ettirmeden yanıt veriyor. Aslında “Sanat niye var?” sorusuna da genel olarak bakabiliriz. Bugünün sanatçısı fırça ve boya kullanmakta ya da mermerden heykel yapmada hünerli olabilir, aynı zamanda bir bilim insanının becerilerine, bir mimarın ya da tarihçinin bilgisine sahip olabilir, ya da bir mühendisin çözebileceği konularla da ilgilenebilir, ya da bu konuda uzman kişilerle birlikte çalışabilir. Geleneksel sanat nesnelere üretmek kadar, onlardan çok daha farklı deneyimlere sebep olacak yeni tip eserler de üretebilir. Hayatımız her zaman olağanüstü geçmediğinden sanat da her zaman olağanüstü şeylerle ilgilenemeyebilir. Sıradan yaşamın gerçek ama gözden kaçacak değerini ortaya çıkarmak belki de sanatın en önemli gücüdür. Sanat erişilmez olana göz alıcı bir hava vermek yerine, sürdürmek zorunda olduğumuz hayatın gerçek değerine bakmayı da sağlayabilir. Aşinalık yüzünden duyarsızlaşmayı önleyebilir, bizi daha dengeli bir hale getirebilir. Hassasiyetlerimizi canlandırabilir, belki de bizi daha duyarlı kılabilir.

Hayatta çoğu zaman kasvetten, dertten boğuluruz. Dünyadaki sorunlar hakkında söylenir, adaletsizlikten başka bir şey görmez oluruz, bunlar karşısında da kendimizi aciz hissedebiliriz. Belki sanat bazen bu duyguyu da anlayabilir, yerine başka şeyler önerebilir. **Alain de Botton** ve **John Armstrong**'un *Terapi olarak Sanat* kitabında (2013, Everest Yayınları, çev. Volkan Atmaca) şöyle deniyor: “Güzel eserlerden alınan zevkin kaynağında memnuniyetsizlik yatar: hayat zor gelmeseydi, güzellik bize o kadar cazip gelmezdi. Güzellikten hoşlanan bir

robot tasarlayacak olsaydık, herhalde ortaya epey zalim bir yaratık çıkardı; çünkü bunun için onun kendisinden nefret edebilmesini, şaşkınlık ve yılgınlık duyabilmesini, acı çekebilmesini, acı çekmemiş olmayı dileyebilmesini sağlamamız gerekirdi.” Belki de sanatçının görevi hayatta en çok neyin önemli olduğuna dair bir hissiyat yaratmaktır. Buna da ihtiyacı olan gene biz insanlarız. Ne yapay zeka ve robotlar, ne de biz olmasak kendi hayatlarına belki de daha özgür bir şekilde devam edecek olan bizim dışımızdaki diğer canlılar...

Filmin Akışı

Filmin teknik özellikleri ise zaten tam bir sanat filmine yakışıyor. Işık, ses ve müzik sadeleşme ve odaklanmayı arttıracak şekilde akıyor. Filmin çekimleri henüz başlamamışken, pandemi nedeniyle iki buçuk yıllık bir kesintiye uğramış. Bu süre içerisinde defalarca sanatçılarla bir araya gelinen çevrimiçi toplantılar yapılmış. Bu süreçte sanatçılar da rahatlamış, uzun görüşmeler daha samimi kayıtlara dönüşmüş. Film her sanatçıya sırayla üçer kez yer veriyor.

Candaş Şişman

Şişman, “*İnsan çok manipülatif bir canlı, gerçekliği de manipüle edip onu gerçeklik sanıyoruz.*” diye söze başlıyor. Kendini anlatırken öğreniyoruz; çok sosyal bir çocuk değil, beş yaşına kadar konuşamamış. İletişim kurmak istediğinde kullandığı sesler onu başka türlü bir keşfe götürmüştü. Bu ise onun ilerde bir sanatçı olarak kendisini ifade yollarını seçmesinde sesi kullanmasına neden olmuş. Güzel sanatlar eğitimi almış, çizgi film animasyon bölümüne gitmiş. İşlerine önce kâğıt kalemle yani çizimle başlıyor. İnterdisipliner projelere yönelmiş, birlikte deneysel üretmeyi seviyor. “*Ben bir etki yapayım ve tepkiler kendi başlarına genişleyebilsin. Bu bana ilginç geliyor.*” diyor. Tersaneler, fabrikalar gibi büyük yerlerde dolaşılıyor, farklı sesler topluyor. Farklı materyal ve teknikleri keşfetmeyi seviyor. İşin her

zaman kendi elinden çıkması pek önemli değil. Genel kurgu, konsept ve tasarımı oluşturduktan sonra işi profesyonellerine bırakabiliyor. Mesela koku ile ilgili bir tasarım yapacaksa koku tasarımcısı ile çalışabiliyor.

Etrafını insan gibi algılamamaya, algısını değiştirmeye çalışmak motivasyon kaynağıymış. İnsan bedeninden, bakış açısından, kendinden sıyrılmak için yöntemler deniyor. Bu da onu sürekli araştırmaya ve keşfetmeye giden yolda yeni maceralara götürüyor.

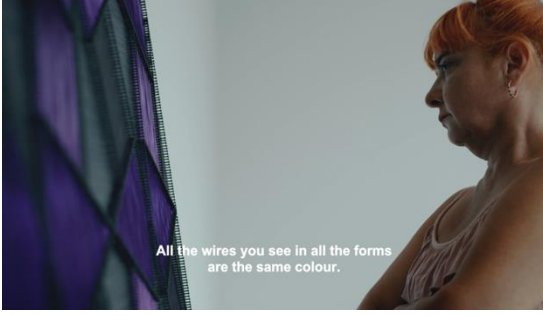
Sinan Logie

Belçika kökenli bir mimar olan **Sinan Logie**'nin yaşamı İstanbul'a yerleşmeye karar verdiğinde değişiyor. Türkiye'de mimarlık deniyor ama olmuyor, yapış şekli uymuyor. Akademisyenlik yapıyor. Altı yaşındayken kendisine hediye edilen kaykay sayesinde kentle performatif bir ilişki kurduğunu söylüyor, hatta mimarlığı da yine bu kaykay yolculukları esnasında kavradığına inanıyor. 2014 yılında ilk resim sergisini açınca kendi ifadesi ile hayatı değişiyor.

Kentin yeni oluşan alanları, kırsal ile buluşma yerleri, hangi faktörlerin bu dokuyu oluşturduğu, "mass production" mimarinin imgeleri onu hem üzüyor hem de ilgisini çekiyor. İstanbul'da mimarinin bütünlüklü bir projenin ürünü olmaması, saçakların bile farklı farklı yapı ve yükseklikte olması, başını kaldırdığında dinamik bir silüete bakıyor olmak, gökyüzünün yer ile ilişkisinin sürekli değişmesi onun resimlerini çok etkiliyor. Devamlı bir şeyler karalıyor, eskiz yapıyor, çiziyor. Bu değişken akış sayesinde farklı mimari geometrik seçimleri resimlerinde kullanıyor. Günümüzün mega kentleri soyut heykellerine ilham veriyor. Atölyesi şantiye gibi. Deneysel çalışmayı seviyor. *En büyük korkusu bir konuda ustalaşmak. Tekniğe hakim olunca hemen değiştiriyor. Yeni bir alet, boya, yöntem arıyor. Öğrenim sürecinde kazalara izin vererek farklı bir üretim yöntemi oluşturmaya çalışıyor. İnsan zihninin soyutlama yeteneği onu şaşırtıyor. Kültürün ürettiği dokuya, mimarinin sert ve akışkan yapılarına, insanlar üzerindeki etkilerine bakıyor.*

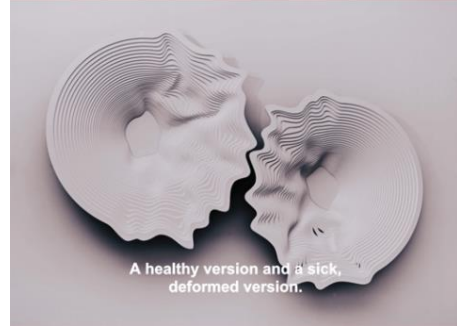
Gülay Semercioğlu

MSGSÜ çıkışlı ressam ve yerleştirme sanatçısı **Gülay Semercioğlu**, iki çocuğunun bakımını üstlenince atölyeye gidememiş, evde çocuklarla ne yapabilirim diye düşünmüş. Bunun tel olduğunu o zamanlar bilmiyor ama araştırıyor. Doğulu bir ailenin çocuğu olması, aileden herkesin elleri ile çalışması, geleneksel yapılan şeyleri sevmesi onu tellere ve örgüye yönlendiriyor. Çocukluğundan beri, adeta bir meditasyon gibi örgü örüyor, dikiş dikiyor ama bu bildiğimiz örgü ipi olmamalı, bunu herkes yapıyor diye düşünüyor. Karaköy Perşembe pazarında dolaşüyor, emaye bobin tellerini görüyor. Kendi deyimi ile “*eril malzemeye dışıl bir ürün*” yapmak istiyor, tam sekiz ay örüyor. Eserin satılmasına bile şaşırıyor.

Yağlı boya resimde sanatçıların ışığı kontrol etmek istemeleri gibi teller ile yaptığı işlerde kinetik bir kontrol sağlıyor. Örgü tabloları monokrom olmasına rağmen tellerin yönü değişik olduğundan izleyici hareket ettikçe sanki farklı tonlarda ve üç boyutlu gibi görünüyor. *Kendini ip cambazı olarak hissediyor, zanaat ile sanat arasındaki hassas alanda çalışmanın riski onun motivasyonu oluyor.* Zanaatın meşakkatli üretimini sanat alanına kaydırabilmeyi deniyor. İşlerinde tesadüflere yer vermiyor, işçiliğin çok önemli olması sebebiyle desen çizmeden, rengine karar vermeden işe başlamıyor. Daha sonra kilimlere, çinilere oradaki motiflere yöneliyor. Vidalarla olan çalışmalarında gene zanaatçılık ve yoğun emek tercihi devam ediyor. Çünkü çok küçük gözlük çerçevesi vidalarını kullanıyor. Günde 8 saat çalışsa da bir iş bir aya bitmiyor, bu süreyi aşıyor. Fal baktırma ritüelinde yaşadığı mistik bir deneyimden bahsederken şöyle diyor: “*Her şey bilimsel olmak zorunda değil, masallar efsaneler de çok şey söyleyebilir. Kuşaktan kuşağa aktarılırken değişmesi de güzel. Doğrusunu aramak zorunda değiliz.*”

Seçkin Pirim

Seçkin Pirim Güzel Sanatlar Lisesi ve MSGSÜ Heykel Bölümünü bitirmiş ama Kuzguncukta büyürken atölyelerde ressamlarla, heykeltıraşlarla, marangozlarla 36 yılı geçmiş. Çıraklık yapmış. Bu iki deneyim onu geliştirmiş, nerede sanat nerede zanaat oluyor anlamış. **Seçkin Pirim** de diğer sanatçılar gibi önce çizim/plan yapıyor. Hayatındaki değişimler heykellerine de yansıyor. Konu, renk, soyut formlar hepsi hayatından çıkıyor. Figüratif işlere göre soyut heykelle izleyicinin ilişki kurmasının zor olduğunu biliyor. Ama bunun biraz da görmemekle ilişkili olduğunu düşünüyor. “*Çağdaş heykeli insanlar görünce kabullenir, görmedikleri için bilmiyorlar. İstanbul’da birçok yerde heykel olsa keşke.*” diyor ve hayali bir yerleştirme başlıyor filmde.

İşlerinde renk ve malzeme önemli. Çeşitli malzemeleri keşfetmek hoşuna gidiyor, genellikle tek renk kullanıyor. Kağıdın organik hali de onu etkiliyor, cam görüntüsü veren dayanıklı pleksi malzemeler de. Simetri takıntısı ile ilgili olarak gittiği terapist önce bu sorunu işlerinde çözmesini önermiş sonra hayatında da çözersin demiş. Bu kapsamda yaptığı bir seri çalışmasında ürettiği simetrik formların bir yerini zorlana zorlana bozması onu rahatlatmış. Pandemi döneminde ise hastalık hastası (hipokondriyazis) olunca atölyeye gidememiş, zamanı hastanelerde geçmeye başlayınca bu sefer de bununla ilgili bir sergi yapmış. Her heykelden iki tane ürettiği bu seride çiftlerin birini normal diğerini hastalıklı üretmiş.

Yakınlık kurduğu işleri satmıyor ama bir tanesi özellikle onun için çok önemli, kibrit kutusundaki mini kağıt heykel her sergiye gidiyor, onun uğuru, kendisinden çok gezmiş ama her seferinde geri geliyor.

Üniversite döneminde **Mevlana**’nın “birden bütüne” felsefesi onu etkilemiş. Bir birim elemanın tekrarından bütüne varmak fikri işlerine yayılıyor. “*Benim derdim dünyanın bir yerinde başkasının da derdi olabilir.*” diyor.

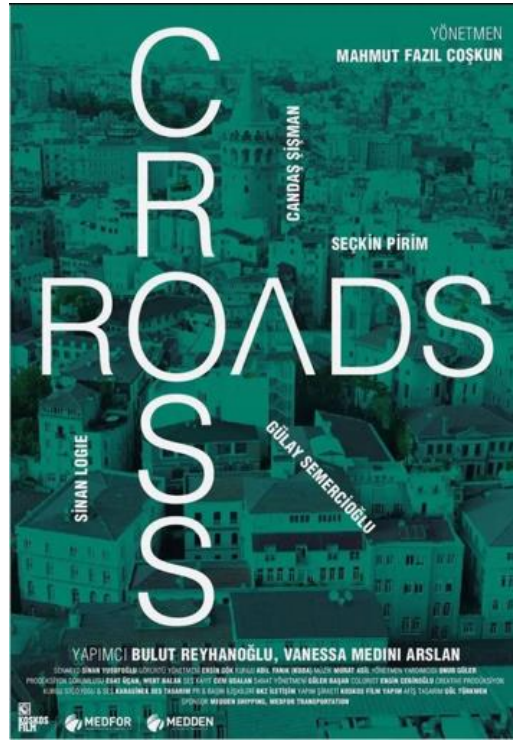

Filmin sonuna doğru adeta bir flanör gibi sanatçılar İstanbul'un sokaklarının dokusuna karışırken kulağımıza gelen şarkı ve sözleri bizi de bu ruha dahil etmeyi başarıyor ("Paloma" [[Spotify bağlantısı](#)], MiRET, Tuğçe Kurtiş, Santi & Tuğçe):

Belki kıyıya vuran dalga
Belki dalgadaki gemi
Belki gemideki güvercin
Belki güvercinin sesi
Belki şarkıyla yeniden doğan güneş
Belki güneşin ötesi
Belki de küçücük bir kıvılcım hayat
Belki bu da bize yeter...

Yazının başına böylelikle dönmüş olduk.

Küçük sıradan dertlerimiz bizi birbirimize yaklaştırır, belki bu da bize yeter...

Crossroads

Yönetmen: Mahmut Fazıl Coşkun

Senarist: Sinan Yusuföğlü

Görüntü Yönetmeni: Ersin Gök

Kurgucu: Adil Yanık (Kuda)

Yapımcı: Bulut Reyhanöğlü, Vanessa Medini Arslan

Katılanlar: Gülay Semercioğlü, Seçkin Pirim, Sinan Logie, Candaş Şişman

2022 / 65' / Türkiye